

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 1.10.2024
C(2024) 6996 final

Baiba Braže
Latvijas Republikas ārlietu ministre
K.Valdemāra iela 3
LV-1395, Latvija

Temats: Paziņojums Nr. 2024/351/LV

Likumprojekts “Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā”

Sīki izstrādāta atzinuma sniegšana saskaņā ar 2015. gada 9. septembra Direktīvas (ES) 2015/1535 6. panta 2. punktu

Komentāru sniegšana saskaņā ar 2015. gada 9. septembra Direktīvas (ES) 2015/1535 5. panta 2. punktu

A. god. Ministres kundze!

Saskaņā ar Direktīvā (ES) 2015/1535 ⁽¹⁾ noteikto paziņošanas procedūru Latvijas iestādes 2024. gada 1. jūlijā paziņoja Komisijai **likumprojektu “Grozījumi Alkoholisko dzērienu aprites likumā”** ar atsauces numuru 2024/351/LV (turpmāk “paziņotais projekts”).

Saskaņā ar paziņojuma ziņojumu, paziņotā projekta mērķis ir aizsargāt sabiedrības veselības intereses, jo īpaši bērnu un jauniešu, ieviešot uz pierādījumiem balstītus kompleksus pasākumus, kas ne tikai ierobežo alkoholisko dzērienu reklāmu un pieejamību, bet arī nodrošina sabiedrības informētību par alkohola lietošanas ietekmi uz veselību.

Paziņotajā projektā līdztekus citām prasībām attiecībā uz alkoholisko dzērienu marķēšanu ir paredzēts iekļaut informāciju piktogrammu veidā, kas mudina iedzīvotājus nelietot alkoholu grūtniecības laikā un vadot transportlīdzekli, kā arī informāciju par sastāvdaļām un uzturvērtību, tostarp enerģētisko vērtību. Paziņotajā projektā ir iekļauti arī vairāki ierobežojumi attiecībā uz alkoholisko dzērienu pārdošanu un reklāmu.

¹) Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 9. septembra Direktīva (ES) 2015/1535, ar ko nosaka informācijas sniegšanas kārtību tehnisko noteikumu un Informācijas sabiedrības pakalpojumu noteikumu jomā (OV L 241, 17.9.2015., 1. lpp.).

Paziņotais projekts attiektos uz visiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas ražoti Latvijā vai importēti no citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai no trešās valsts.

Visbeidzot, paziņotajā projektā atsaucas uz paziņošanas procedūru, kas paredzēta Regulā (EK) Nr. 1924/2006 par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem. ⁽²⁾ Pēc paziņotā projekta izskatīšanas Komisija sniedz šādu detalizētu atzinumu un komentārus.

1. DETALIZĒTS ATZINUMS

Komisija saprot, ka ar paziņoto projektu nosaka tādas marķēšanas prasības alkoholiskajiem dzērieniem, kas laisti Latvijas tirgū, neatkarīgi no tā, vai tie ražoti iekšzemē vai citās valstīs, kas sniegtu patērētājiem informāciju par uzturvērtību, tostarp enerģētisko vērtību, un alkoholisko dzērienu sastāvdaļām.

Ar paziņotā projekta 4. pantu Alkoholisko dzērienu aprites likumu papildina ar 7.¹ pantu šādā redakcijā:

“7.¹ pants. Alkoholisko dzērienu papildu marķēšanas prasības

(1) Alkoholiskos dzērienus marķē saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un fasētas pārtikas marķēšanu, kā arī tieši piemērojamiem Eiropas Savienības tiesību aktiem, kas reglamentē noteiktu alkoholisko dzērienu apriti.

(2) Katra Latvijā ražotā vai no citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai trešās valsts, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, importētā alkoholisko dzērienu iepakojuma vienība (vai tai pievienotā etiķete), kas paredzēta vairumtirdzniecībai un mazumtirdzniecībai Latvijā, ir jāmarķē ar skaidri redzamu un viegli salasāmu etiķeti, kas ietver:

1) alkoholiskā dzēriena papildu marķējumu — uzturvērtības paziņojumu, kura saturs var tikt ierobežots līdz produkta enerģētiskajai vērtībai un sastāvdaļu sarakstam. Pilnu uzturvērtības paziņojumu un sastāvdaļu sarakstu norāda uz etiķetes vai citā veidā ar elektroniskiem līdzekļiem ar nosacījumu, ka uz iepakojuma vai tam pievienotas etiķetes ir norādīta skaidra un tieša saikne ar uzturvērtības paziņojuma un sastāvdaļu saraksta atrašanās vietu. Informāciju par vielām vai produktiem, kas izraisa alerģiju vai nepanesamību, norāda tieši uz iepakojuma vai tam pievienotās etiķetes;

2) brīdinājuma piktogrammu [..]”

Komisija norāda, ka saskaņā ar 9. panta 1. punkta b) un l) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 25. oktobra Regulā (ES) Nr. 1169/2011 par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem ⁽³⁾ sastāvdaļu saraksta un uzturvērtības norādīšana ir obligāta. Šīs pašas regulas 16. panta 4. punktā ir paredzēts izņēmums no šā

²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1924/2006 (2006. gada 20. decembris) par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem (OV L 404, 30.12.2006., 9. lpp.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1924/oj>

³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1169/2011 (2011. gada 25. oktobris) par pārtikas produktu informācijas sniegšanu patērētājiem un par grozījumiem Eiropas Parlamenta un Padomes Regulās (EK) Nr. 1924/2006 un (EK) Nr. 1925/2006, un par Komisijas Direktīvas 87/250/EEK, Padomes Direktīvas 90/496/EEK, Komisijas Direktīvas 1999/10/EK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/13/EK, Komisijas Direktīvu 2002/67/EK un 2008/5/EK un Komisijas Regulas (EK) Nr. 608/2004 atcelšanu (OV L 304, 22.11.2011., 18. lpp.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1169/2018-01-01>.

vispārīgā noteikuma attiecībā uz dzērieniem, kuru alkohola saturs pārsniedz 1,2 tilpumprocentus, nosakot, ka 9. panta 1. punkta b) un l) apakšpunktā minētā informācija šādiem dzērieniem nav obligāta.

Tāpēc Komisija uzskata, ka paziņotā projekta 4. pants, ciktāl ar to tiek ieviests 7.¹ panta 1. punkta 1. apakšpunkts Alkoholisko dzērienu aprites likumā, nav saderīgs ar Regulas (ES) Nr. 1169/2011 16. panta 4. punktu, ciktāl tas paredz obligātu sastāvdaļu saraksta un paziņojuma par uzturvērtības norādīšanu uz visiem alkoholiskajiem dzērieniem, kuru alkohola saturs pārsniedz 1,2 tilpumprocentus.

Attiecībā uz konkrētiem vīnkopības produktiem un aromatizētiem vīna produktiem 119. panta 1. punkta h) un i) apakšpunkts Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. decembra Regulā (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju ⁽⁴⁾, un 6.a panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Regulā (ES) Nr. 251/2014 par aromatizētu vīna produktu definīciju, aprakstu, noformējumu un marķējumu ⁽⁵⁾ nosaka, ka paziņojuma sniegšana par uzturvērtību un sastāvdaļu sarakstu ir obligāta.

Ar Regulu (ES) 2021/2117 ⁽⁶⁾ tika grozīts Regulas (ES) Nr. 1308/2013 119. pants un Regulas (ES) Nr. 251/2014 6.a pants, iekļaujot paziņojumu par uzturvērtību un sastāvdaļu sarakstu kā obligātu marķējuma informāciju, lai patērētājiem sniegtu plašāku informāciju, vienlaikus paredzot ražotājiem noteiktas iespējas attiecībā uz marķējuma izmantošanu elektroniski ⁽⁷⁾.

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1308/2013 119. panta 1. punkta h) un i) apakšpunktu obligātajās ziņās par attiecīgajiem vīnkopības produktiem iekļauj paziņojumu par uzturvērtību un sastāvdaļu sarakstu. Tomēr, atkāpjoties no 119. panta 4. un 5. punkta, tajos it īpaši ir paredzēts, ka ražotājiem vajadzētu būt iespējai ierobežot paziņojuma par uzturvērtības saturu uz iepakojuma vai tam pievienotās etiķetes, attiecinot to tikai uz enerģētisko vērtību, ko var izteikt, izmantojot simbolu “E” enerģētiskās vērtības apzīmēšanai, un pilnīgu paziņojumu par uzturvērtību un sastāvdaļu sarakstu darīt pieejamu elektroniski, ar noteikumu, ka viņi izvairās no lietotāju datu vākšanas vai izsekošanas un nesniedz informāciju tirdzniecības mērķiem. Līdzīgas prasības un atkāpes aromatizētajiem vīna produktiem ir paredzētas Regulas (ES) Nr. 251/2014 6.a panta 2. un 3. punktā.

Kā norādījusi Eiropas Savienības Tiesa, viena no tirgus kopīgās organizācijas pamatiezīmēm ir tāda, ka attiecīgajās nozarēs dalībvalstis vairs nevar rīkoties, izmantojot vienpusēji pieņemtus valsts noteikumus. To likumdevēju kompetence ir ierobežota un var tikt īstenota tikai tad, ja konkrētajā situācijā nav piemērojami Kopienas noteikumi vai

⁴) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.), ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/2024-05-13>.

⁵) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 251/2014 (2014. gada 26. februāris) par aromatizētu vīna produktu definīciju, aprakstu, noformējumu, marķējumu un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1601/91 (OV L 084, 20.3.2014., 14. lpp.).

⁶) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2117 (2021. gada 2. decembris), ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1308/2013, ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju, (ES) Nr. 1151/2012 par lauksaimniecības produktu un pārtikas produktu kvalitātes shēmām, (ES) Nr. 251/2014 par aromatizētu vīna produktu definīciju, aprakstu, noformējumu, marķējumu un ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzību un (ES) Nr. 228/2013, ar ko ievieš īpašus pasākumus lauksaimniecības jomā attālākajiem Eiropas Savienības reģioniem (OV L 435, 6.12.2021., 262. lpp.).

⁷ (Sk. Regulas (ES) 2021/2117 42. un 80. apsvērumu.

saskaņā ar šādiem noteikumiem tām ir tādas tiesības ⁽⁸⁾. Tāpat saskaņā ar pastāvīgo judikatūru lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas izveide neliedz dalībvalstīm piemērot valsts tiesību normas, kas paredzētas, lai sasniegtu ar vispārējām interesēm saistītu mērķi, uz kuru neattiecas kopīgā organizācija, pat ja šīs tiesību normas var ietekmēt kopējā tirgus darbību attiecīgajā nozarē ⁽⁹⁾.

Saskaņā ar Latvijas iestāžu paziņojuma ziņojumu ar projektu iekļauj “marķējumā informāciju par alkoholisko dzērienu sastāvdaļām, uzturvērtību, tai skaitā enerģētisko vērtību, kura informētu patērētājus par pārtikas produktu”. Tāpēc projekta mērķis ir tāds pats kā Regulas (ES) Nr. 1308/2013 mērķis.

Saskaņā ar LESD 288. panta 2. punktu Regulas (ES) Nr. 1308/2013 noteikumi uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojami visās dalībvalstīs. Tās 119. pants tieši attiecas uz tirgus dalībniekiem, nepiešķirot dalībvalstīm nekādu kompetenci vai rīcības brīvību pieņemt valsts līmeņa noteikumus šajā jautājumā.

Turklāt pretēji Regulas (ES) Nr. 1308/2013 119. pantam paziņotajā projektā nav paredzēta ne iespēja enerģētiskās vērtības izteikšanai izmantot simbolu “E”, ne arī aizliegums e-marķējuma gadījumā vākt vai izsekot lietotāju datus vai parādīt sastāvdaļu sarakstu kopā ar citu informāciju, kas paredzēta pārdošanas vai tirdzniecības vajadzībām.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka, nosakot marķēšanas prasības, kas piemērojamas alkoholiskajiem dzērieniem, tostarp vīnkopības produktiem un aromatizētajiem vīna produktiem, paziņotais projekts reglamentē aspektus, kurus jau reglamentē ES tiesību akti un kurus dalībvalstis vairs nevar regulēt. Proti, paredzot noteikumus par obligātajiem marķēšanas noteikumiem attiecībā uz alkoholisko dzērienu sastāvdaļām un uzturvērtību kopumā, tādējādi aptverot vīnkopības produktus, kurus reglamentē Regula (ES) Nr. 1308/2013, Latvija nav panākusi atbilstību minētajai regulai.

Tāds pats pamatojums attiecas uz aromatizētajiem vīna produktiem, ko reglamentē Regula (ES) Nr. 251/2014. Regulas (ES) Nr. 251/2014 6.a pantā ir paredzēti līdzīgi marķēšanas noteikumi attiecībā uz aromatizēto vīna produktu paziņojumu par uzturvērtību un sastāvdaļu sarakstu kā Regulas (ES) Nr. 1308/2013 119. pantā attiecībā uz vīnkopības produktiem ⁽¹⁰⁾.

Iepriekš minēto iemeslu dēļ Komisija sniedz detalizētu atzinumu, kas paredzēts Direktīvas (ES) 2015/1535 6. panta 2. punktā, par to, ka Alkoholisko dzērienu aprites likuma 7.¹ panta 1. punkta 1. apakšpunkts, kas grozīts ar paziņoto projektu, nav saderīgs ar Regulas (ES) Nr. 1169/2011 16. panta 4. punktu, Regulas (ES) Nr. 1308/2013 119. pantu un Regulas (ES) Nr. 251/2014 6.a pantu, ja tas tiktu pieņemts, pienācīgi neņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus.

Komisija vēlas atgādināt Latvijas valdībai, ka saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/1535 6. panta 2. punktu detalizēta atzinuma sniegšanas gadījumā dalībvalstij, kas izstrādājusi attiecīgo tehnisko noteikumu projektu, atlikt tā pieņemšanu uz sešiem mēnešiem no paziņošanas dienas. Tādējādi šis termiņš beidzas 2025. gada 2. janvārī.

⁸) Skatīt 1986. gada 18. septembra spriedumu lietā C-48/85, Eiropas Kopienų Komisija/Vācijas Federatīvā Republika, 12. punkts.

⁹) Skatīt 2003. gada 16. janvāra spriedumu lietā C-462/01 *Hammarsten*, ECLI:EU:C:2003:33, 28.–29. punkts, un 2015. gada 23. decembra spriedumu lietā C-333/14, *Scotch Whisky Association u.c./The Lord Advocate un The Advocate General for Scotland*, ECLI:EU:C:2015:845, 19. punkts].

¹⁰ (Sk. arī Regulas (ES) Nr. 251/2014 4. apsvērumu un Regulas (ES) 2021/2117 80. apsvērumu.

Komisija arī vērš Latvijas valdības uzmanību uz to, ka saskaņā ar šo noteikumu dalībvalstij, kam adresēts detalizēts atzinums, ir pienākums informēt Komisiju par rīcību, kuru tā paredzējusi īstenot saistībā ar atzinumu.

Ja Latvijas valdība nepildīs Direktīvā (ES) 2015/1535 paredzētos pienākumus vai ja attiecīgo tehnisko noteikumu projekta teksts tiks pieņemts, neņemot vērā iepriekš izklāstītos iebildumus, vai citā veidā pārkāps Eiropas Savienības tiesību aktus, Komisija var sākt tiesvedību saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 258. pantu.

2. KOMENTĀRI

Paziņotā projekta 4. pants papildina Alkoholisko dzērienu aprites likumu ar 7.¹ pantu, ar ko ievieš arī papildu prasības attiecībā uz brīdinājumiem par ietekmi uz veselību (piktogrammas, kas mudina iedzīvotājus nelietot alkoholu grūtniecības laikā un vadot transportlīdzekli) un kas izteikts šādā redakcijā:

“7.¹ pants. Alkoholisko dzērienu papildu marķēšanas prasības

(1) [..]

(2) Katra Latvijā ražotā vai no citas Eiropas Savienības dalībvalsts vai trešās valsts, kas nav Eiropas Savienības dalībvalsts, importētā alkoholisko dzērienu iepakojuma vienība (vai tai pievienotā etiķete), kas paredzēta vairumtirdzniecībai un mazumtirdzniecībai Latvijā, ir jāmarķē ar skaidri redzamu un viegli salasāmu etiķeti, kas ietver

1) [..] 2) brīdinājuma piktogrammu — grafisku attēlu, kas ietver simbolu un citus grafiskus elementus (piemēram, robežlīnijas, fona zīmējumu vai krāsu), kas uztverams kā brīdinājums nelietot alkoholiskos dzērienus grūtniecības laikā un vadot transportlīdzekli un kas uzdrukāts uz alkoholiskā dzēriena iepakojuma etiķetes vai ir tai piestiprināts ar speciālu uzlīmi.

(3) Uz mazo alkoholisko dzērienu darītavu ražoto alkoholisko dzērienu iepakojuma izvieto tikai brīdinājuma piktogrammu.”

Komisija vēlas atgādināt, ka Regulas (ES) Nr. 1169/2011 39. panta 1. punktā ir noteikts, ka papildus 9. panta 1. punktā un 10. pantā minētajām obligātajām norādēm dalībvalstis var saskaņā ar 45. pantā paredzēto procedūru pieņemt tiesību aktus, kas nosaka papildu obligātās norādes īpašiem pārtikas veidiem vai kategorijām, pamatojoties uz vismaz vienu no turpmāk norādītajiem iemesliem: a) sabiedrības veselības aizsardzība; b) patērētāju tiesību aizsardzība; c) krāpšanas novēršana; d) rūpniecisko un komerciālo īpašumtiesību, izcelsmes norāžu, reģistrēta izcelsmes apzīmējuma aizsardzība un negodīgas konkurences novēršana.

Šādus valsts noteikumus paziņo Komisijai kopā ar apsvērumiem, kuru dēļ tie ieviesti. Tādēļ attiecībā uz paziņotā projekta noteikumiem, ar ko ievieš brīdinājuma piktogrammu, Latvijas iestādes tiek aicinātas ievērot minētās regulas 45. pantā aprakstīto paziņošanas procedūru. Latvijas iestādēm tiek atgādināts, ka attiecīgais trīs mēnešu nogaidīšanas periods valsts pasākumu novērtēšanai, kā paredzēts Regulas (ES) Nr. 1169/2011 45. panta 3. punktā, sāksies tikai tad, kad par pasākumu tiks paziņots Komisijai saskaņā ar šo procedūru.

Jau jāatzīmē, ka Komisijai nav skaidrs, kāds formāts būs vajadzīgs šīm piktogrammām. Tāpēc Latvijas iestādes tiek aicinātas paziņot saskaņā ar PPISP regulas 45. panta 3. punktu, lai norādītu, kāds formāts būs vajadzīgs piktogrammām, jo īpaši, ja tās jāsniedz noteiktā formātā vai ja tiktu pieņemtas piktogrammas, ko šim pašam nolūkam jau izmanto citās ES dalībvalstīs.

Visbeidzot, Komisija norāda, ka paziņojuma ziņojumā ir atsauce uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 20. decembra Regulu (EK) Nr. 1924/2006 par uzturvērtības un veselīguma norādēm uz pārtikas produktiem, jo īpaši uz paziņošanas procedūru par valsts pasākumiem saskaņā ar minētās regulas 23. pantu. Šajā saistībā Komisija uzskata, ka paziņotais projekts neietilpst minētās regulas darbības jomā.

Latvijas iestādes tiek aicinātas ņemt vērā šīs piezīmes.

Komisija arī atgādina, ka saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/1535 5. panta 3. punktu, kad ir pieņemts galīgais teksts, tas ir jādara zināms Komisijai.

Komisija norāda, ka šī atbilde nekavē lēmumu pieņemšanu saskaņā ar citiem ES tiesību aktiem.

Ar cieņu

Komisijas vārdā

Margrethe Vestager
Komisijas priekšsēdētājas
izpildvietnieks

